

Nr 676.

Av herr **Lundberg**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 225, med förslag till lag om investeringskonto för skog, m. m.*

I *Kungl. Maj:ts proposition nr 225 med förslag till lag om investeringskonto för skog m. m.* föreslås att en viss del av skogsinkomsterna steriliseras under viss tid. De ökade priserna på exportvaror som noterats under 1950 och 1951 innebära en snedvridning av vårt ekonomiska liv och motivera ingrepp från statsmakternas sida. Exportvinsterna ha även slagit igenom på den inhemska prisnivån. Att skogsindustriernas ökade vinster samt rotvärdestegringarna speciellt uppmärksammas är ganska naturligt, då de i vår export representera omkring 50 procent av densamma.

En onormal vinstökning på våra exportvaror skapar penningpolitiska problem, och skola vi kunna hindra en fortsatt penningvärdeförsämring, är det nödvändigt att kraftiga åtgärder vidtagas för att till statskassan överföra de genom krigskonjunkturen skapade onormala vinsterna. Detta gäller icke endast för skogsindustrierna och i fråga om rotvärdestegringen utan jämväl andra exportindustrier. Ett ingripande kan med hänsyn till vårt ekonomiska läge, vår strävan att begränsa investeringar och till löne marknaden icke stanna vid att man för viss tid konserverar vinsterna för företagare och enskilda, utan det är nödvändigt att överföra vinsterna till statskassan.

Dagens ekonomiska och utrikespolitiska läge påminner i väsentlig grad om det läge som 1940 motiverade riksdagsbeslutet om krigskonjunkturskatt. I den utredning som låg till grund för detta beslut framhölls, att en krigsvinstbeskattning, om den skall fylla det därmed avsedda syftemålet, måste utgå med relativt höga skattesatser, att det är oundvikligt, att skatten blir mycket kännbar för de skattskyldiga, och att den medför djupt ingripande verkningar för deras ekonomi. Det ansågs i hög grad befogat att i första hand lägga de nya skatterna på de vinster, som motsvaras av förluster och inkomstminskningar för den övriga befolkningen. I den mån staten åter underlåter att konfiskera de ifrågasvarande vinsterna, blir situationen den, att de grupper av befolkningen, som genom höjda konsumtionsutgifter bidra till uppkomsten av vinsterna, även måste finansiera de stegrade statsutgifterna. Det blir alltså fråga om en dubbel börda på en redan i utgångsläget förminskad realinkomst för den genomsnittliga skattebetalaren.

Dagens inkomststegringar för våra exportindustrier och rotvärdestegringarna äro vida större än de, som under senaste krigskonjunkturen kunde noteras. Stegringen i priserna är även i dag betingad av en aktuell internationell krigsberedskap, som vårt land icke har möjlighet att påverka. Att i denna situation

låta våra exportindustrier och skogsägare uttaga oskäligen vinster, under det att de i företagen arbetande och andra inkomstgrupper skulle ålägga sig en återhållsam lönepolitik, torde väl knappast vara rimligt. Den föreslagna lagen om investeringskonto för skog innebär endast ett uppskjutande av uttaget av den ökade vinsten, men den skall oavkortad och med viss ränta efter fem år återgå till skogsägarna utan skyldighet att utbetala viss del av densamma till de arbetare, som gjort sin insats i skogsarbetet. Denna konstruktion stimulerar icke till återhållsamhet hos löntagarna, utan måste föra till att arbetarna inom de berörda arbetsområdena måste anse det rimligt att i nuet avskilja största möjliga del i vinsten för sin arbetsinsats. Skall man beträda investeringskontovägen, måste man även vara beredd att av det uppskjutna uttaget av skogsvinsterna avdela viss del till investeringskonton åt arbetarna. Men även om man accepterar denna princip, kan man fråga sig, om det ur vare sig ekonomisk eller rättvisesynpunkt är rimligt att isolera näringarna efter detta system. Strävandena efter att åstadkomma nationalbudgeter peka i stället hän mot att det ekonomiska livets olika skiftningar måste ses i ett sammanhang och näringslivet betraktas som en enhet.

De genomsnittliga exportpriserna för skogsprodukter visa, att om man utgår från att index 1949 är lika med 100 visar utvecklingen fram till augusti 1951 en stegring för trävaror till 166, för massa 329 och för papper och papp 225; prisutvecklingen under de senaste månaderna har även ytterligare stegrats. Rotvärdestegringen har följt samma bana. Domänstyrelsens försäljningsavdelning har uppgivit att massavedspriset ligger mellan 60 och 70 kronor/m³, men en del rekordnoteringar å skogen ligga över 100 kr. Det högsta priset hittills förekom vid kronoskogsauktionen i Falun den 24 oktober, då en post såldes för 136 kronor per m³. Prisutvecklingen för våra exportvaror och rotvärdestegringen kan betecknas som abnorm, men detta till trots har det varit tacknämligt, att våra exportvaror betingat dessa höga priser. Men det fria prisuttaget på exportvaror motiverar, att samhället för gemensamma uppgifter lägger beslag på huvuddelen av överpriserna.

Då det gäller en extra skatt på skogsinkomsterna, kan den också motiveras av att de icke inräknas i jordbrukskalkylen. RLF-Tidningen anser att höstens remissdebatt givit klarhet om att det finns en dominerande mening för att skogen icke heller i framtiden skall inräknas i jordbrukskalkylen. Accepterar man denna uppfattning, kan man behandla skogen som en från jordbrukets lönsamhet avskild enhet.

Skall penningvärdet undgå en ytterligare försämring, är det angeläget, att samtliga politiska partier nu i handling och icke endast i ord acceptera kraftåtgärder för att uppfånga det penningöverskott, som export- och krigskonjunkturen skapat. De verkligt inflationsdrivande krafterna ligga i de onormala vinsterna inom industrien och skogsnäringen. Följderna äro hårda för stordelen av vårt folk och omöjliggöra en stabilisering av löne- och arbetsmarknaden samt en förbättring av vårt penningvärde. Att i denna situation stanna vid att under

en relativt kort tid sterilisera vinsterna för industriens och skogsägarnas räkning förefaller orimligt och omotiverat. Skall resultat skapas för ett stärkande av penningvärdet, måste konjunkturvinsterna i största mån indragas till statskassan.

Med utgångspunkt från denna uppfattning kan proposition nr 225 endast i fråga om det uttalade behovet av en stabilisering av penningvärdet accepteras. Läget manar till att riksdagen utan tidspillan beslutar vidtaga en effektiv extra skattelagstiftning, som möjliggör att konjunkturvinsterna kunna uppfångas. Detta är den väg vi måste beträda, om vi skola kunna stabilisera vårt penningvärde och få en uppslutning kring dessa strävanden från det stora flertalet av vårt folk. Här måste de enskilda intressena och spekulationerna vika för det gemensamma.

Att utforma en skattelag som kan tillmötesgå detta syfte har sina svårigheter. En väg är, att man med utgångspunkt från 1949 eller 1946 års prisnivå skapar ett basår och till dessa priser lägger de senare tillkomna löne- och produktionskostnaderna. Med utgång från detta baspris skulle man få ett underlag för att mäta konjunkturvinstens storlek. Om man exempelvis beräknar att baspriset på massa är 500 kr. men det verkliga priset som uttages är 1 500 kr., är det rimligt att stordelen av överpriset på 1 000 kronor tillföres statskassan. Man kan på överpriset exempelvis ta en skatt av 50 procent på den del som ligger inom ramen för det dubbla basvärdet samt helt indraga den därutöver uppkommande vinsten. I detta exempel skulle statskassan tillföras 750 kr. per ton $\left(\frac{50 \times 500}{100} = 250 + 500 \text{ kr.}\right)$. En skatteform med en progressiv skatteskala i enlighet med 1940 års krigskonjunkturskatt, där man har en glidande procentuell skala upp till 70 procent av den beskattningsbara merinkomsten, synes dock vara att föredraga. Denna skatteskala kan även förordas med hänsyn till att motiveringen av denna av mig förordade nya beskattning i stort bygger på samma grund som 1940 års krigskonjunkturskatt. Man skulle då kunna utforma erforderlig lagtext med 1940 års krigskonjunkturlag som riktmärke.

Då det för en enskild motionär är omöjligt att till ett skatteförslag foga utarbetad lagtext, ligger det nära till hands, att man i första hand hos Kungl. Maj:t skulle begära ett förslag till 1952 års riksdag om införande av en export- eller krigskonjunkturskatt. När man har den uppfattningen att den tänkta skatten borde ha trätt i kraft redan vid det gångna årsskiftet, är det naturligt att man anser att riksdagen, trots saknaden av lagtextförslag i denna motion, skall kunna fina en möjlighet att besluta om att skatten skall kunna träda i kraft redan innan årsskiftet 1951/52. Detta skall kunna vara möjligt dels om utskottet har möjlighet att utforma lagtexten och dels om riksdagen beslutar om skatteuttaget men hemställer hos Kungl. Maj:t att till 1952 års riksdag komma med förslag till den lagtext som erfordras för verkställigheten av skatteuttaget. Ett sådant beslut motiveras av hänsyn till att riksdagen endast i undantagsfall anser att en lag bör givas retroaktiv verkan.

Med hänvisning till det anförda får jag därför hemställa,
att riksdagen måtte besluta

1. att avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 225 med förslag
till lag om investeringskonto för skog m. m.,

2. att införa en skatt å exportkonjunktur- och rotvärdevin-
sterna å den del av den beskattningsbara merinkomsten, som
ej överstiger 20 % av motsvarande jämförelseinkomst med 50 %
överstiger 20 men ej 50 % av motsvarande jämförelseinkomst
med 60 %

överstiger 50 % av motsvarande jämförelseinkomst med 70 %,

3. att, därest utskottet icke kunnat utarbeta erforderlig lag-
text, hemställa hos Kungl. Maj:t att till 1952 års riksdag in-
komma med förslag till erforderlig lagtext för skatteuttagets
verkställighet samt

4. att skatten träder i kraft i och med riksdagsbeslutet.

Stockholm den 13 november 1951.

John Lundberg,
Uppsala.
